

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่สร้างการเรียนรู้มรดกวัฒนธรรมเมืองโบราณบางขลัง อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดสุโขทัย ขั้นตอนประกอบด้วย การสร้างทีมวิจัยชุมชน การเก็บข้อมูลมรดกวัฒนธรรมที่มีคุณค่า สภาพทางกายภาพ และแบ่งพื้นที่สำรวจสถานที่เพื่อออกแบบเส้นทางที่สร้างความเชื่อมโยงระบบการท่องเที่ยวกับองค์ความรู้ที่สืบค้นได้ เพื่อให้ผู้มาเยือนได้รับความเพลิดเพลิน ความรู้ และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ไปพร้อมกับนำไปสู่การเพิ่มค่าทางเศรษฐกิจต่อชุมชนท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม และเหมาะสมกับระบบการท่องเที่ยว ได้จัดทำรูปแบบจำลองเส้นทาง นำไปทดสอบ ทดลองเพื่อประเมินผลการใช้ และสรุปบทเรียนเผยแพร่ผลงาน

ผลการวิจัยปรากฏว่า ได้ทีมวิจัยชุมชนเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่สร้างการเรียนรู้มรดกวัฒนธรรมเมืองโบราณบางขลัง จำนวน 32 คน ผลการดำเนินงานของทีมวิจัยชุมชนทำให้ได้รูปแบบจำลองเส้นทางท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรมเมืองบางขลังจำนวน 9 เส้นทาง ได้นำเส้นทางดังกล่าวไปทดสอบกับนักท่องเที่ยวในกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมทดลองใช้เส้นทางฯ ที่สร้างขึ้นคือ นักเรียนประถมศึกษา นักเรียนมัธยมศึกษา นักศึกษา ประชาชนในพื้นที่ตำบลบางขลัง และนักท่องเที่ยวทั่วไป แล้วนำมาวิเคราะห์และเขียนแผนผัง มีการตรวจสอบและสังเคราะห์เส้นทางตามเงื่อนไขของหลักการและตามสภาพความเป็นจริง ผลการทดลองพบว่า กลุ่มเป้าหมาย ที่เข้าร่วมทดลองใช้เส้นทาง ประเมินการรับรู้ ความเข้าใจเนื้อหา และความพึงพอใจต่อการให้บริการของชุมชนอยู่ในเกณฑ์มาก รวมทั้งให้ความคิดเห็นว่าเส้นทางน่าสนใจ และควรส่งเสริมการเรียนรู้ ในรูปแบบนี้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการปรับปรุงเส้นทางที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวและทำการประชาสัมพันธ์เส้นทางท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างรายได้แก่ชุมชนและท้องถิ่นต่อไป สถาบันการศึกษาในจังหวัดสุโขทัยควรส่งเสริมการใช้เส้นทางฯ และแหล่งเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง และควรสนับสนุนให้มีทีมวิจัยเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยว ที่สร้างการเรียนรู้มรดกวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น และควรขยายผลไปสู่กิจกรรมนักเรียนนักศึกษาด้วย นอกจากนี้ หน่วยงานที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว ควรส่งเสริมภาคธุรกิจท่องเที่ยวให้มีบทบาทร่วมในกระบวนการค้นหาองค์ความรู้และพัฒนาสื่อท่องเที่ยวชุมชนท้องถิ่นให้มากขึ้น และควรส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่เน้นการสื่อสารคุณค่าของมรดกวัฒนธรรมชุมชนให้มากขึ้น

ABSTRACT

This study aimed to create a network to develop the learning cultural heritage routes of the historical city of Bangkhlang, Sawankaloke district in Sukhothai province. The process of this action research is to set up local research team, gathering cultural heritage information of values, physical condition and dividing survey area to design routes which connect tourism system with the acquired knowledge so that visitors were entertained, gain knowledge and create conservation awareness as well as increase community economy. General public participated in this research to preserve and conserve cultural heritage which is suitable for the tourism system. Researchers design experimental routes, experimenting and evaluating, summarizing the learned lesson and disseminating results of the study.

Results of the study revealed the followings: local research teams which composed of 32 persons, collected physical data and cultural heritage data. The community research team arranged 9 suitable routes for testing and conducting survey in Bangkhlang ancient city. Testing of the tour route was conducted with various groups of tourist, who were target groups, such as; primary school students, secondary school students, university students, general public in Bangkhlang and tourists. The results were analyzed, a plan was drawn up and examined while the routes were synthesized based on the conditions and reality. The outcomes of the trying out and actual experiment of 9 routes on the target groups who participated in the evaluation process cover the area of awareness, comprehension and satisfaction of community services were found to be high in most evaluated topics. They also suggested that this type of route was interesting and should be expanded.

The recommendations of this study to the relevant offices are to improve routing, facilities and to publicize these cultural heritage routes to create income for the community and the local people. The education institution in Sukhothai province should promote and develop the use of these routes and learning resources continuously. The institution should support the research scholars to develop tourism routes that increase knowledge of cultural heritage and this should also be extended as student activities. Furthermore, relevant tourism department

should promote the participation of tourism sector to be involved in the process of knowledge discovery and the production of local media as well as giving support to research that would develop new tourism model which would communicate the values of community cultural heritage.